

Marika Rätty

SILMÄTIKKUTEHTAAN TYTTÖ

Ensivaikutelman tutkimisesta ja tutkimuskohteena olemisesta

Kuvataiteen koulutusohjelma

2014

SILMÄTIKKUTEHTAAN TYTTÖ

Raportti ensivaikutelman tutkimisesta ja tutkimuskohteena olemisesta

Räty, Marika

Satakunnan ammattikorkeakoulu

Kuvataiteen koulutusohjelma

Toukokuu 2014

Ohjaaja: Velhonoja, Matti ja Hautala, Päivi-Maria

Sivumäärä: 30

Liitteitä: 1

Asiasanat: kuvataide, performanssi, esitystaide

Opinnäytetyön aiheena oli ensivaikutelmien tutkiminen ilman varsinaista kohtaamista kasvokkain. Opinnäytetyö oli tutkimus ja se dokumentoitiin nettiin sivulle theimpressionproject.com.

Tutkimus toteutettiin netin verkostoitumissivujen avulla. Pääasiassa ensivaikutelmien rakentamiseen käytettiin deittisivustojen profiileja. Tutkimuksen empiirinen osuus kesti kaksi kuukautta, jona aikana tutkija loi itsestään yhden nettideittiprofiilin ja pyysi hänet tuntevia ihmisiä luomaan itsestään muita nettideittiprofiileja. Yhteensä luotiin 7 profiilia eri deittisivustoille. Kaikki profiilit pyrkivät olemaan tosia, mutta koska ne olivat eri ihmisten kirjoittamia, näyttivät ne tutkijasta eri puolia.

Näin saatiin aikaiseksi seitsemän erilaista mahdollisuutta muodostaa ensivaikutelma tutkijan persoonasta nettideittiprofiilin kautta. Tutkimukseen pyydettiin apua nettideittisivustojen käyttäjiltä. He kertoivat vaikutelmiaan tutkijan luonteesta sen perusteella, minkä mielikuvan he olivat profiilista muodostaneet. Näitä vaikutelmia verrattiin toisaalta tutkijan omaan käsitykseen identiteetistään ja toisaalta siihen palautteeseen, jota tutkija oli persoonastaan saanut.

Näin pyrittiin jäljittämään, mikä profiileista oli välittänyt todenmukaisimman ensivaikutelman ja päättelemään, millä tavoin voi parhaiten välittää mahdollisimman todenmukaisen kuvan ihmisestä tekstin ja kuvien perusteella.

Tutkielma kuvaa syitä aiheen valintaan, projektin empiirisen osan eri vaiheita, yllättäviä vaikutuksia tutkijan käsitykseen omasta identiteetistään ja niitä ongelmia, joita syntyi valitusta metodista sekä siitä, että tutkija oli itse tutkimuskohteena. Lisäksi lopussa esitellään päätelmä tutkimuksen tuloksista ja menetelmä parhaan mahdollisen ensivaikutelman luomiseen nettiprofiilissa tai kirjallisessa julkaisussa, sekä suositus siihen, miten uuteen ihmiseen kannattaa tutustua.

WHAT DO YOU THINK ABOUT ME?

About studying first impressions and being the focus of observation

Räty, Marika

Satakunnan ammattikorkeakoulu, Satakunta University of Applied Sciences

Degree Programme in Fine Arts

May 2014

Supervisor: Velhonoja, Matti and Hautala, Päivi-Maria

Number of pages: 30

Appendices: 1

Keywords: fine arts, performance, live art

The purpose of this thesis was to study first impressions in a situation where the person in question is not actually physically present. This thesis was a research and it was documented on a website at theimpressionproject.com

The research was executed using online networking services. Mostly the first impressions were built on profiles at internet dating websites. The empirical period of the study lasted two months, during which the researcher made a dating profile of herself and asked various people who knew her to each make a profile. Altogether 7 profiles of the researcher were made on different websites. All the profiles were real and truthful, but they portrayed the researcher in a different way since they were made by different people.

In this manner, seven opportunities were created for making a different first impression of the researcher. The study proceeded with help from users of the dating websites. They told their impressions of the researcher's character based on the impression they got from the profile they had been looking at. These impressions were compared to the researcher's feeling of her own identity and to what she had been told about her character by other people.

This way the researcher tried to find out which of the profiles gave the best first impression and what would be the best way to portray a person with text and pictures.

This thesis presents the reasons for choosing the subject, the various stages of the empirical part of the project, its surprising impact to the researcher's idea of her own identity and the problems that emerged from the method that was chosen and the fact that the researcher was also the object of study.

In the end of the thesis there is also a presentation of the final outcome of the results of the study, the method for making the best possible first impression online or on paper and a recommendation for meeting a new person for the first time.

SISÄLLYS

1 ENSIVAIKUTELMAN ARVAAMATON VALTA.....	5
2 YLIANALYSOINTIA.....	6
2.1 Tulkinta on katsojan silmässä.....	6
2.2 Viisas yleisö.....	7
3 ENSIVAIKUTELMA ESITYKSESSÄ.....	8
3.1 Ei kannata yrittää niin paljon.....	8
3.2 Paperilla kaikki on erilaista.....	9
3.3.1 Myyjää on helpompi myydä kuin taiteilijaa.....	10
3.3.2 Profilointi on kovaa työtä.....	10
4 AIHEESEEN KIINNI.....	13
4.1 Nyt tai ei koskaan.....	14
4.2 Työsuunnitelma.....	14
5 NÄIN SE KÄVI.....	16
5.1 Profiilit.....	16
5.1.1 Metodiongelmia.....	17
5.2 Kirjeenvaihtoa.....	18
5.2.1 Peliä ja karkkikauppaa.....	19
5.3 Painavaa vastuuta.....	20
5.4 Tapaamisia.....	21
5.5 Sitten minä katosin.....	23
6 JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA.....	24
6.2. Ei kannata täyttää kaikkia odotuksia.....	25
6.3. Suositus.....	26

LIITTEET

Nettisivu: <http://www.theimpressionproject.com/>

1 ENSIVAIKUTELMAN SYNTY

Jos me olisimme tavanneet kasvotusten Prisman parkkipaikalla tai vaikka kyljikkäin ruotsinlaivan baaritiskillä, olisit muodostanut ensivaikutelmasi minusta nopeammin kuin luit tämän virkkeen. Ainakin, jos olet hidas lukija. Arviot siitä, kauanko ensivaikutelman muodostamiseen menee, vaihtelevat kahdesta minuutista sekuntin kymmenesosaan. Vaikka viettäisimme yhdessä tuntikausia, olisit luultavasti jo puolen minuutin jälkeen osannut sanoa, pidätkö minusta vai et. Kaikki sen jälkeen lausumani fiksut ajatukset tai tekemäni raivostuttavat eleet vain vahvistaisivat alun ihastusta tai vihastusta, mutta ne eivät enää muuttaisi mielipidettäsi.

Valistuneen arvioni mukaan mielipiteeseesi olisivat vaikuttaneet:

- Ensiksikin 1) Ennakkoluulot: Olet ehkä kuullut jotakin minusta jo etukäteen.
- Sitten 2) Odotukset: Pelkäätkä tai toivot tapaavasi tietynlaisia ihmisiä ja projisoit odotuksesi minuun, kun kohtaamme.
- 3) Kokemukset: Olet ennenkin kohdannut jonkun Prisman parkkipaikalla ja kaikki kyllä muistavat, kuinka siinä kävi. Tai sitten tunsit ala-asteella yhden toisen punatukkaisen Mairen ja se nyt ainakin oli täyskahjo. Tai ehkä olet huomannut, että naiset, jotka tilaavat keralla kaksi sinistä enkeliä ovat yhteiskunnallisesti tiedostavia luovan luokan älykköjä, jotka hoitavat asialliset hommat ja pitävät tiskipöydän puhtaana, mutta osaavat tarpeen tullen a: nostaa jalat pöydälle, b: tanssia pöydillä sekä c: rakentaa pöydän.
- 4) Olosuhteet: Intuitio, joka usein on herkkä ja tarkkanäköinen tuomari, saattaa sotkeentua migreenin, parisuhdeongelmien tai mehevien juorujen jalkoihin. Toisinaan joudumme muodostamaan mielikuvia tilanteissa, joissa olemme alttiita häiriöille ja väärinkäsityksille. Tilanne ja ympäristö vaikuttavat siihen, minkä mielikuvan asioista saamme.
- 5) Yks juttu vielä: Tämä selviää opinnäytetyön kohdassa 3.1. Lisäksi kohdassa 6 kerron, miten olisi käynyt, jos olisimme kohdanneet netissä. Alapas lukea!

2 YLIANALYSOINTIA

Ensimmäinen asia, jonka opin taidekoulussa oli se, että performanssissa on paljon enemmän sisältöä ja merkityksiä kuin taiteilija itse aavistaa. Opin tämän jo pääsykokeissa. Oli mykistävää saada palautetta pääsykoe-esityksestä, joka tuntui muuttuneen suunnitteluvaiheen ja vastaanottamisen välillä täysin sekä sisällöltään, että merkityksiltään. Sama toistui ensimmäisenä opiskeluvuoteni joka ainoa kerta, kun esitin julkisen performanssin ja sain siitä palautetta. Usein varsinainen viestini oli jäänyt hämärän peittoon ja kaikenlaiset täysin sattumanvaraiset, tahattomat ja mielestäni epäolennaiset eleet olivat nousseet kohtuuttomaan arvoon katsojan tulkinnassa.

Opiskelujeni alussa minulla oli naiivi ajatus taiteella valistamisesta tai julistamisesta. Siitä, että esitystä suunniteltaessa täytyy päättää jokin ylevä aihe, yhteiskunnallinen epäkohta, joka on jäänyt liian vähälle huomiolle ja joka sitten esityksessä tuodaan ihmisten tietoisuuteen. Siitä, että taiteilija osoittaa yleisölle tämän sokeuden ja piittaamattomuuden, saa aikaan pieniä pistoja sen omassatunnossa ja käynnistää siten muutoksen katsojien ajatuksissa ja toiminnassa.

Tämä naurettava saarnamieli ja ylemmydentunto oli pakko heittää romukoppaan, kun sain palautetta perheväkivaltaa käsittelevästä harjoitusperformanssista ensimmäisen opiskeluvuoteni talvella. Koskettavaksi ja dramaattiseksi tarkoittamani raa'an väkivallan tuomitseva esitys koettiin splatter-henkisenä väkivallan ihannointina ja rekvisiittana käyttämäni veitset nähtiin fallisina, seksuaalisina symboleina. Olin ymmälläni.

Toivuttuani palautteesta päätin keskittyä aiheisiin, joista todella tiedän jotakin ja astua alas saarnastuolista.

2.1 Tulkinta on katsojan silmässä

Aloin pikkuhiljaa hahmottaa, kuinka monenlaisista asioista vaikutelmat syntyvät ja ettei tuota kaikkea ole mitenkään mahdollista kontrolloida. Viimeistään keväällä 2012, saksalaistaustaisen esitystaiteilijan, **Johannes Deimlingin** työpajassa Kankaanpään taidekoulun kampuksella ymmärsin kuinka voimakkaan henkilökohtaista taideteoksen tulkinta on. Teimme työryhmän kanssa yksinkertaisia performatiivisia tekoja arkipäiväisillä esineillä ja mietimme sitten yhdessä, mitä meille kustakin teosta tuli mieleen. Joka kerta löytyi lähes yhtä monta tulkintaa kuin oli tulkitsijoitakin. Myös pelkät esineet saivat aina uusia symbolisia merkityksiä riippuen siitä, kuka niitä käytti ja millä tavalla.

Tämä harjoitus oli paitsi epämiellyttävä, myös silmiä avaava. Käsitin, ettei esityksen tulkintaan voi vaikuttaa, ellei ole ensin valmis tutkimaan, ja ymmärtämään miten moninaisiin suuntiin tulkinta eksyy ja miksi. Jokainen pieni ele esityksen ensimmäisestä sekuntista lähtien on potentiaalinen tunnelman määrittäjä. Jokainen sekunti voi muuttaa esityksen ja sen tulkinnan suuntaa.

2.2 Viisas yleisö

Voimattomuuden myöntäminen on alku parempaan, paitsi addiktioiden hoidossa, myös taiteen tekemisessä. Toisinaan jo sattumanvaraisuuden ymmärtäminen ja hyväksyminen riittävät. Lopulta esitystaiteessa, verrattuna esimerkiksi perinteiseen näyttämötaiteeseen, on erityisen arvokasta ja mielenkiintoista juuri se, ettei ihan kaikkia yleisön reaktioita voi ennustaa ja että esitystilanteessa lähes väistämättä tulee jonkinlaisia yllätyksiä. Performansseja harvoin pyritään hiomaan ja harjoittelemaan loppuun asti. Monet esitystaiteilijat nimenomaan haluavat jättää sattumalle mahdollisuuden muokata lopullista kokemusta. Jos tämän arvon tiedostaa ja riskit hyväksyy, voi heittäytyä ja löytää upeaa voimaa tyhjän päältä.

Jos siis hyväksyn sen, että minä ja esitykseni olemme alttiita tulkinnoille heti ensisekunnista, ensisilmäyksestä ja ensivaikutelmasta, on ehkä mahdollista yrittää hyötyä siitä. Ainakin niin, että voin karsia löysät ja tahattomat elementit kriittisemmin pois, jos tiedostan niiden välittämät viestit.

Mitä selkeämmin olen ymmärtänyt ensivaikutelman arvon, sitä vähemmän olen kokenut tarvetta manipuloida sitä tai sen erityisemmin istuttaa merkityksiä esityksiini. Olennainen paistaa läpi sitä kirkkaammin, mitä suuremmin ja häpeilemättömämmin sen näytän. Lopulta raskas työ on sen olennaisen tunnistaminen ja se, että uskaltaa riisua sen paljaaksi.

Tässä yleisö tulee joskus apuun. Se on usein taiteilijaa viisaampi. Monesti yleisö näkee juuri sen, minkä on kuulunutkin näkyä; esityksen todelliset värit ja värähtelyt. On turha ajatella, että esiintyjän pitäisi yrittää saada yleisönsä ajattelemaan jollakin tietyllä tavalla. Oleellista on hyväksyä se tunnelma, joka on tullakseen ja luottaa, että se välittyy. Luonnollinen ja aito on parasta, mihin esitys voi yltyä.

3 ENSIVAIKUTELMA ESITYKSESSÄ

Jokainen, joka on joskus ollut seuraamassa esitystä tai oppituntia, tietää, että puhujalla on väliä. Esiintyjällä on väliä. Joistakin ihmisistä pitää ja silloin myös esityksestä pitää. Joihinkin ihmisiin luottaa ja silloin myös sisältöön luottaa.

Performanssitaiteessa tämä on jokseenkin henkilökohtaista, koska esiintyjä on harvoin roolissa. Samaan tapaan kuin muusikko, myös esitystaiteilija on oma itsensä, vaikka pukisi päälleen hassut vaatteet tai naamarin. Taiteilijapersoonaa tulee osaksi esitystä.

Tämä on yksinkertaista, mutta siinä ei ole mitään helppoa. Esiintyjänä olen riippuvainen siitä vaikutelmasta, jonka annan ulospäin, mutta keinoja siihen vaikuttamiseen on rajallisesti. Toki yritän olla parhaimmillani, mutta loputtomasti en voi itseäni muokata, ellen halua muuttua toiseksi.

Aitous on kiinnostavinta myös esiintyjässä. Esityksen kesto ja tilanteen keinotekoisuus huomioon ottaen on mahdotonta ja tarpeetontakin välittää kokonaista kuvaa siitä, kuka olen. Alle työpäivän mittaisessa ajassa kukaan ei tutustu todelliseen minääni. Ensivaikutelma riittää, kunhan se ei johda harhaan. On vain syytä pyrkiä tietoisesti siitä, minkälaisen vaikutelman ulospäin annan.

3.1 Ei kannata yrittää niin paljon

Monilla kavereillani on ollut minusta alkuun aivan eri käsitys. Törmäsinkin aiemmin toistuvasti siihen, etten olekaan se, jolta aluksi vaikutin. Puolen vuoden tuntemisen jälkeen ihmiset järjestään yllättyivät siitä, millainen oikeastaan olenkaan. Sain kyllä uusissa kouluissa ja työpaikoissa kavereita, mutta vasta kuukausien jälkeen. Vasta, kun lakkasin yrittämästä.

Olisin halunnut tietää, miten väärät vaikutelmat olivat syntyneet ja hienosäätää ulosantini vastaamaan luonnettani. Olisin halunnut ratkaista ensivaikutelman salat välttyäkseni vääränlaisten mielikuvien aiheuttamilta hankaluuksilta.

Tuntui ärsyttävältä menettää ravintolatyö siksi, että haastattelijan mielestä vaikutin “sisar hento valkoinen” -tyypiltä, josta kyllä voisi tulla hyvä lastenhoitaja, muttei tarjoilijaa. Eikä hentoisissa sisarissa mitään vikaa ole, mutten vaan tuntenut kuuluvani siihen lokeroon.

Turhautti miettiä ensivaikutelmia tai yrittää olla kiinnostava ja kiva, kun en selvästikään ymmärtänyt tutustumisen ja esittäytymisen nyansseja. Väsähdin tsemppaamiseen ja päätin olla välittämättä siitä, pidetäänkö minusta vai ei.

Ja katso! Kun lakkasin yrittämästä antaa hyvää ensivaikutelmaa, alkoivat ihmiset kuin luonnostaan nähdä, kuka oikeastaan olin. Heti alusta alkaen. Salaisuus totuudenmukaiseen mielikuvaan oli huvittavan helppo. Se piti kokonaan unohtaa ja keskittyä oleelliseen. Läsnaoloon.

3.2 Paperilla kaikki on erilaista

Meni monta vuotta niin, etteivät ensivaikutelma-asiat tuottaneet minulle päänvaivaa. Olin aikailla selvillä vesillä niin kauan kun en kiinnittänyt itseäni sen erityisempää huomiota tavatessani uusia ihmisiä. Kun vielä tajusin, että luonnollisuus ja rentous ovat valttia myös performanssissa, vähenivät kaikenlaiset ristiriitaiset viestit ja sekavat signaalit esityksistäni. En sen kummemmin edes miettinyt millainen olen tai en ole. Se oli alkanut välittyä minusta luonnostaan, eikä minun ollut pitkään aikaan täytynyt määritellä itseäni muille.

Kunnes törmäsin kahteen asiaan. Apurahahakemusten kirjoittamiseen ja nettideittailuun.

Ne ovat itseasiassa yllättävän samankaltaiset haasteet. Molemmissa tilanteissa itsestä täytyisi maalata mahdollisimman mielenkiintoinen, mutta silti todenmukainen kuva. Omat kiinnostuksenkohteet pitäisi pystyä perustelemaan älykkäästi ja ylipäättään pitäisi osata arvioida, mitä puolia itsestään kannattaa tuoda esiin kunkin rahaston tai kiinnostavan treffioption kohdalla.

Pitäisi osata välittää realistinen, mutta toki paras mahdollinen kuva siitä, millainen oikein on. Täydellinen katastrofitilanne ihmiselle, joka on juuri oppinut, että paras mahdollinen ensivaikutelma syntyy ei-yrittämisestä ja läsnäolosta. Löytämäni ratkaisu oli täysin hyödytön netissä ja hakemuksissa. Miten netissä voi olla läsnä? Miten paperilla voi olla läsnä? Miten voin aidosti olla läsnä kuvissa ja teksteissä?

Yhdysvaltalainen taiteilija **Molly Crabapple** käsitteli taannoisessa Vice-lehden nettikolumnissa kuvankäsittelyä ja sitä, ettei käsittelemätönkään kuva ikinä vastaa todellisuutta.

“A photo is frozen. Framing is a lie. Lighting is a lie. Cropping is a lie. ...Even snapshots often don't look like you, because you are not static. You are a three-dimensional being, torn by time. Photos are pixel ghosts.” (Crabapple, 2014)

(Oma suomennokseni: ”Valokuva on jäädytetty. Rajaus on valhe. Valaisu on valhe. Rajauksen uudelleenmäärittely on valhe. ...Edes tilannekuvat eivät usein näytä sinulta, koska et ole staattinen. Olet kolmiulotteinen, ajallinen olento. Valokuvat ovat pikseliaaveita.”)

3.3.1 Myyjää on helpompi myydä kuin taiteilijaa

Työnhaussa olen aika hyvä. Olen tottunut siihen, että minun täytyy tehdä kaikenlaisia hanttihommia tullakseni toimeen ja olen tottunut niiden löytämiseen. Osaan kehua itseäni ja laatia itsestäni myyvän kuvauksen miettimättä sen kummemmin kuinka kokonaisvaltaisesti kuvaus minuun sopii. Työhakemuksissa voin ongelmitta antaa itsestäni osittaisen ja kaunistellun kuvan, koska työhakemus ei määrittele minua. Se on välttämätön paha matkalla taloudelliseen tasapainoon.

Apurahahakemus on jotenkin erilainen. Vaikka sekin on tavallaan välttämätön paha matkalla taloudelliseen tasapainoon, on se myös jossain määrin minun persoonani määritelmä. Vahvistus identiteetistäni. Sillä se, mitä sanon itsestäni taiteilijana, sen sanon itsestäni henkilönä. Sitä vastoin sen, mitä sanon itsestäni tarjoilijana tai vaatemyyjänä, sanon jostakusta ammattitaitoisesta tarjoilijasta tai vaatemyyjästä, joka tarvittaessa otetaan komerosta, puetaan minäni ylle ja sitten taas käytön jälkeen laitetaan sinne komeroon odottamaan. Se on rooli. Hyvin istuva ja mukava rooli, mutta rooli yhtä kaikki.

Siksi apurahahakemuksen kaunistelu tuntuu vaikeammalta kuin työhakemuksen kaunistelu. Apurahahakemus tuntuu viralliselta todisteelta siitä, kuka olen. Kaikki, mitä siinä väitän on voitava todentaa. Ajattelen, että saatan joutua tilille siitä, mitä olen joskus sanonut itsestäni taiteilijana. Kaiken on oltava täysin totta. Osatotuus ei ikäänkuin riitä. Vaatimus on aika kova, varmaan aivan liiankin kova, muttei vielä mitään siihen verrattuna, mitä nettideittiprofiililta odotin.

3.3.2 Profilointi on kovaa työtä

Lähdin nettideittailun liukkaalle jäälle kesällä 2013 ilman kovinkaan kummoista yllytystä, enkä ajatellut sen olevan kovin vaikeaa. Luotin ensivaikutelmaan ja siihen, että löytäisin pian mukavaa ja samanhenkistä seuraa.

Valitettavasti intoni ja toiveikkuuteni kutistuivat samaa tahtia kuin kokemuksen kasvoivat. Jokaisen yhteydenoton jälkeen olin pettyneempi omaan profiiliini ja hämmentyneempi siitä, missä meni

vikaan. Sain viestejä aivan vääränlaisilta miehiltä. Kemian suhteen ei ole paljoa väliä, minkälaisen tyyppin kanssa vietän aikaa, mutta yksi vaatimus minulla on. Minun täytyy kelvata itsenäni. En voi viihtyä seurassa, joka haluaa minun olevan joku muu. Ja tämä juuri oli se ongelma.

Miehet, jotka minulle kirjoittivat, vaikuttivat saaneen sen käsityksen, että olen joku toinen. Joku ihan erilainen. Emäntä, prinsessa, täydellisen elämän puuttuva palanen, joku tietynlainen se oikea, jota on etsitty ja odotettu. Joku päiväunien nainen, joka minä en ole, enkä halua olla. Ihan kuin profiilistani ei olisi käynyt ilmi, että olen ihan kokonainen ihminen, valmiiksi olemassa ja itseäni ihan tyytyväinen, enkä siten enää määriteltävissä tai muokattavissa.

Ymmärrän, että vikaa oli myös minulle kirjoittaneiden miesten odotuksissa. Oli kuin he olisivat olleet postimyyntiostoksilla eivätkä kohtaamassa uusia ihmisiä. Koin silti itsekkin epäonnistuneeni. En ollut kyennyt profiilissa näyttämään kuka olin, tuomaan julki persoonaani, enkä välittämään oikeaa ensivaikutelmaa. Yritin korjata profiilia huonoin tuloksin, menin ääripäästä toiseen. Ensin vaikutin pullantuoksuaiselta ja mukautuvaiselta, sitten rajulta ja vihaiselta, lopulta täysin epäjohdonmukaiselta ja jakomieliseltä, mutten koskaan minulta. Parin hysteerisen profiilinmuokkaustempauksen jälkeen laitoin pillit pussiin. Deittiprofiilin rakentaminen oli tehtävä, josta en suoriutunut. Se vaikutti työltä, johon olisin tarvinnut aivan erityisiä meriittejä ja kenties tutkintoa psykologiasta tai matematiikasta.

Los Angeles Timesin toimittaja **August Brown** käsitteli profiilin rakentamista osuvasti Tinderdeittisovellusta koskevassa tekstissään LARB-nettisivulla.

”...logging on to those dating services meant sitting at your laptop, cracking a bottle of wine, and dealing with yet another internet pursuit that demands focused attention, whose mechanics ultimately felt like office work. ...Online dating was done alone, at home, in the indifferent glow of a computer monitor, which is precisely the worst scenario for pondering your unwanted singledom.”
(Brown 2013)

(Oma suomennokseni: ”Deittipalveluun kirjautuakseen piti istua läppärin ääreen, avata pullo viiniä ja aloittaa taas uuden huomion vaativa nettimestästyksen. Haaste joka lopulta tuntui samalta kuin toimistotyö. ...Nettideittailu oli jotain, mitä tehdään yksin kotona, tetokoneen ruudun mitäänsanomattomassa kajossa. Nimenomaan huonoimmilla mahdollisilla olosuhteilla epätoivotun sinkkuuden pohtimiseen.”)

Nyt nettideittailua enemmän tutkineena olenkin tullut siihen tulokseen, että koko ilmiöön pitäisi suhtautua enemmänkin niinkuin työnhakuun. Logiikka on jokseenkin se, että kun lähetät 10 hakemusta päivässä, saatat kahden viikon sisään saada kutsun viiteen haastatteluun ja niistä sinulle tarjotaan neljää työpaikkaa. Joko ihastut ensinäkemältä jonkun yhteisön energiseen ilmapiiriin ja valinta on helppo tai otat vastaan sen, joka parhaiten sopii tarpeisiisi ja aikatauluihisi. Teet niitä työvuoroja, joita voit ja pikkuhiljaa kiinnnyt ja totut, mutta pidät kuitenkin toisen silmän auki siltä varalta, että jotain parempaa ilmaantuu. **Niemelän** ja **Malmin** (2011, 25) mukaan nettideittailuun pettyvät yleensä ne käyttäjät, joilla on siitä romantisoitu kuva.

Paljon paremmin pärjäävät ne, jotka ottavat profiilin rakentamisen haasteeseen tieteellis-tutkivan näkökulman ja analysoivat nettideittailua kuin mitä tahansa muuta asiaa. *Newsweekin* ja *Wall Street Journalin* reporterit **Amy Webb** antoi huhtikuussa 2013 inspiroivan Ted Talkin, jossa hän kertoi paitsi murtaneensa koodin nettideittailuun, myös kuvaili osuvasti itsen profiloinnin haasteita.

“Very few of us have the ability to be totally and brutally honest with ourselves. The other problem is that these websites are asking us questions like are you a dog person or a cat person? Do you like horror films or romance films? Now I'm not looking for a pen pal, I'm looking for a husband. ...So there's a certain amount of superficiality of superficiality in that data.“ (Webb 2013)

(Oma suomennokseni: ”Hyvin harva meistä kykenee olemaan totaalisesti ja raa'asti rehellinen itsellemme. Toinen ongelma on, että nettisivut kysyvät sen tapaisia asioita kuin oletko kissa- vai koiraihminen tai pidätkö kauhu- vai romanttisista elokuvista? Enhän minä kirjeenvaihtoystävää etsi vaan aviomiestä. Nettideittipalveluihin kerättävä tieto on siis jonkinverran pinnallista.”)

On vaikeaa määritellä, minkälaiset asiat itsen profiloinnissa ovat oleellisia. Mitä täytyisi kertoa oikean ensivaikutelman saamiseksi. Rajaaminen on välttämätöntä, sillä kaikkea ei mitenkään voi tuoda ilmi. Ei siis ole kysymys edes siitä, puhuisiko täysin totta vai kaunistelisiko, vaan myös siitä, mitkä totuudet ovat relevantteja. Tähän en yrityksen ja erehdyksen kautta löytänyt vastausta kesällä 2013, mutta ajatus asian selvittämisestä jäi itämään.

Reunahuomautus: Luotuaan optimaalisen deittiprofiilin Amy Webb tapasi netin kautta elämänsä rakkauten ja kirjoitti aiheesta kirjan “Data: A Love Story”. Tämä on pieni viite siitä, ettei tieteellinen lähestymistapa ole yhtään sen vähemmän romanttinen kuin sattumakaan.

4 AIHEESEEN KIINNI

Samaan aikaan kesällä 2013, kun ahdistuin apurahahakemuksiin liitettävien, omaa taiteellista työskentelyä kuvailevien Artist statementtien haasteista ja nettideittimaailman väärinkäsityksistä, törmäsin Satakunnan Kansassa lehtiartikkeliin ihastumisesta ja parin löytämisestä. Juttuun oli haastateltu evoluutiobiologian dosentti Markus J. Rantala, jonka mukaan oikean kumppanin tunnistaa heti, vaistonvaraisesti ja intuitiolla. Siis ensivaikutelmasta.

“Tiedän aivokuvantamisen perusteella, että elinikäinen romanttinen rakkaus on mahdollista. Pitää vain löytää sopiva kumppani eikä kelpuuttaa ketä tahansa. Jos pitää pohtia, kumman ottaisi, kumpikaan ei ole se oikea. Jos on epävarma, kannattaa jatkaa etsimistä. Aivotutkimusten mukaan yhteensopivan henkilön tietää heti. Myös ihastuminen ensisilmäyksellä on todellinen ilmiö.” (Rantala, toim. Otsamo 2013, 9.)

Olin haltioitunut! Olisin heti paikalla halunnut vaihtaa pääaineeni performanssista aivotutkimukseen. Siinä vasta ala, jossa asiat oikeasti selviävät! Konkreettinen ala. Varmuuksien ala. Ala, jossa tutkimus johtaa tuloksiin, eikä identiteetikriisiin. Otin artikkelin talteen ja päätin, että lopputyöni koskisi jollain tapaa aivotutkimusta. Tai sitten pariutumista.

Oman elämäni tuskailuun en löytänyt muuta ratkaisua kuin profiilien poistamisen ja nettideittailun unohtamisen. Apurahahakemuksia en unohtanut, mutta päätin olla liikaa välittämättä siitä, minkälaisen kuvan itsestäni niissä annan. Ajattelin, että asiat loksahtaisivat paikalleen rutinoitumisen myötä. Kesä vaihtui syksyksi ja lähdin ulkomaille.

Vaihto-opiskelijana Portugalissa tapasin uusia ihmisiä liukuhihnalta. Minulla ei ollut yhteistä kieltä heistä suurimman osan kanssa, joten oli luontevaa ottaa käyttöön vanha läsnäolokikka. Ihan tarpeeksi välittyi pelkän kehonkielenkin avulla ja parhaat tyypit löysivät tiensä luokseni yllättävän tehokkaasti ihan ilman apua. Takaraivossani kuitenkin nukkui ja tuhisi ajatus siitä, että luotettava ensivaikutelma täytyy olla mahdollista synnyttää myös ilman reaali maailman kohtaamista.

Olin koukussa facebookkiin, pyörittelin erilaisia kohtaamis- ja nettiteemoja vaihtoyliopiston harjoitustöissä ja soitin skypepuheluita Suomeen monta kertaa viikossa samalla, kun yritin näyttää opiskelukavereilleni välähdyksiä identiteettini syvemmistä kerroksista google translatorin ja youtube-videoiden välityksellä. Virtuaali maailma vyöryi sisään ovista ja ikkunoista. Varsinkin nettiselaimen ikkunoista. Koko ajan vähän harmitti se, etten löytänyt aikaa syventyäkseni opinnäytetyöni suunnitteluun. En käsittänyt, että se oli alkanut jo tehdä itse itseään.

4.1 Nyt tai ei koskaan

Jossain loka-marraskuun tienoilla ajatus ensivaikutelmatutkimuksesta alkoi saada muotoa. Kesäiset kokemukseni nettideittimaailmassa vaivasivat minua vieläkin. Halusin selvittää täydellisen profiilin salaisuuden, mutta paluu deittisaiteille tuntui hieman vastenmieliseltä. Liian vaikealta ja liian henkilökohtaiselta. Ajattelin pitkään, että annan nettideittiaiheen toistaiseksi hautua ja käsittelen opinnäytetyössäni jotain muuta aivoihin tai pariutumiseen liittyvää. Lopullinen syy aiheen käsittelyyn oli tylsän pragmaattinen ja laskelmoivakin, mutta ehkä siihen salaa sisältyi hiven romantiikkaa. Mietin nimittäin todennäköisyyksiä ja omia toiveitani tulevaisuuteni suhteen. Nyt olin sinkku, mutten välttämättä enää kauaa. Ainakaan vuosia. Olisi vaikea perustella seurustelukumppanille tai lapsille, miksi ensivaikutelmani tutkiminen nettideittisaiteilla olisi hyvä idea. Riittäisiköhän syyksi vain se, että asia vaivaa minua? Nyt olin tilanteessa, jossa en loukkaisi projektillani läheisiäni, eikä vastaavaa tilannetta välttämättä enää tulisi. Nyt tai ei koskaan.

Noista vaihtoehdoista valitsin lopulta sen ensimmäisen: Nyt.

Opinnäytetyöni käsittelisi autenttisen ensivaikutelman syntymistä ilman varsinaista kohtaamista. Kuvien ja tekstin avulla. Käyttäisin tutkimuskohteena itseäni ja työkaluna nettideittiprofiileja. Tutkimusmetodini olisi haastattelu.

4.2 Työsuunnitelma

Haastattelin ihmisiä nettideittailusta, kaukoihastuksista, kirjeystävistä ja mainosten sekä julkkisten herättämistä mielikuvista. Kysyisin sekä sellaisilta ihmisiltä, joilla on työnsä tai kokemuksensa vuoksi tietoa asiasta, että sellaisilta ihmisiltä, joilla on aiheesta vain mielikuvia ja mielipiteitä. Yrittäisin näin saada selville, mihin me ihastumme kun ihastumme tuntemattomaan ihmiseen. Lisäksi yrittäisin selvittää, miten deittipalveluita tulisi käyttää ja kuinka tehdään hyvä deittiprofiili.

Näiden tietojen pohjalta loisin mahdollisimman hyvän profiilin. Pyytäisin ehkä apua ystäviltäni. He varmaan tietäisivät minua paremmin, minkälainen ensivaikutelmani kuuluu olla. Ehkä he voisivat tehdä profiilin puolestani. Ehkä profiileja voisi olla useita.

Sitten katsoisin, minkälaiset ihmiset ottavat minuun yhteyttä. Katsoisin, onko meillä mitään yhteistä. Kysyisin heiltä, minkälaiselta ihmiseltä vaikutan. Tapaisin heitä ja kysyisin vaikutelmia uudelleen. Tietysti minun täytyisi jossain vaiheessa kertoa projektista. Kertoisin siitä heti alussa.

Kirjaisin mielikuvat ylös. Voisin pitää päiväkirjaa. Vertailisin eri profiilien kautta tulleita yhteydenottoja. Katsoisin, minkä profiilien kautta ihmiset saavat minusta totuudenmukaisimman kuvan. Miettin, mistä se johtuu ja vetäisin johtopäätöksiä. Kokoaisin aineiston kirjaksi, hakuteokseksi. Tai ehkä nettisivuille. Tekisin hienot projektisivut. Sellaiset, joille tekee mieli palata aina uudestaan. Päivittäisin niitä välillä. Projektin päättymisen jälkeenkin. Tai ehkä projekti ei päättyisikään. Muuttuisi vain. Kasvaisi ja kehittyisi.

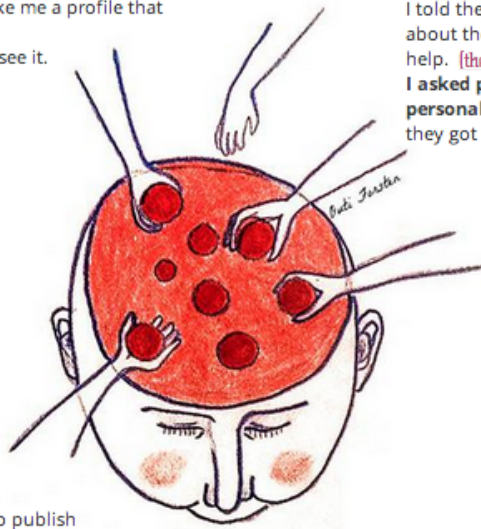
Alkuun se koskisi ensivaikutelmia nettideittiprofiileissa, mutta se syventyisi pariutumiseen yleensä. Ja aivotutkimukseen. Opinnäytetyö koskisi kuitenkin vain niitä ensivaikutelmia.

Kuva 1. Tutkimuksen kulku.

THE PROJECT

So... This is what I did:

1. I made the best profile I could, but I wasn't convinced it gave a truthful impression of me. **I asked my friends and family for help.** I asked them to make me a profile that responds with my personality as they see it. And they did!
2. I published the profiles and waited for contacts.
3. I told the people who contacted me about the project and I asked them for help. *(the letter)* **I asked people to evaluate my personality** based on the first impression they got from my profile.
4. I met them in person if they were interested. After talking and getting to know each other I would then ask them if their initial first impression had changed.
5. I made a website to publish the project and the outcome of my research.

THE IMPRESSION PROJECT — Maire Koo.

THE IDEA

THE RULES

THE PROFILES

WHAT HAPPENED?

Kuva on opinnäytetyötäni dokumentoivalta nettisivulta osoitteesta www.theimpressionproject.com. Kuvituksena käytetty piirustus on Outi Forsténin tätä tarkoitusta varten tekemä projektikuvitus.

5 NÄIN SE KÄVI

Julkaisin seitsemän deittiprofiilia itsestäni alkukevään aikana. Kaikki profiilit sijaitsivat eri deittisivuilla. Profiileista yhden tein itse ja kaikki muut olivat läheisteni minulle tekemiä. Ystäväni, kollegani ja perheenjäseneni tekivät kahden hengen pareissa yhden profiilin. He tekivät profiilista niin tarkan ja todenmukaisen kuin osasivat. Jokaisen profiilin tuli vastata mahdollisimman täydellisesti tekijänsä kuvaa minusta. Kukin profiilintekijä osallistui vain yhteen profiiliin. Minäkään en halunnut vaikuttaa muiden tekemiin profiileihin.

Profiilitiimit valitsivat itse käyttämänsä deittipalvelun ja kuvat sekä laativat tekstin sen pohjalta, mitä minusta tiesivät tai luulivat tietävänsä. Kaikissa profiileissa oli asiavirheitä, mutten korjannut niitä, sillä ajattelin niiden olevan osa kokonaisuutta, josta oikea ensivaikutelma syntyi.

Kuva 2. Profiili numero 7.

PROFILE VII:
Made by my hand mate and performance art partner

The red print is (in my mind) untrue.

mairekko
heterosexual

Female - 23 years - Single - Oulu - Pohjois-Pohjanmaa

Looking for: Friendship, Something else

"You've got to express what is taboo in you and share your freak with the rest of us." - Macy Gray

Could you be something for me?

Favourite things

Tv
The Bridge, Siskorpetti, 6 feet under, True Blood.

Radio
When I drive, I listen to country. I sing along the songs that I know and the songs that I don't.

Music
I have a punk band. I turn tables and every time I'm in a karaoke bar, I sing "These Boots Are Made For Walking".

Movies
There are a few.

Best things I know

Sour cream on top of pizza, the smell of gasoline, earth between my fingers and even my teeth, traveling, Miija- and Ruuski-cats, old green and real leather.

What lights my fire

Making art, inspiring people, Kikka and flowers.

Things I'm not crazy about

Bad manners and box life.

Appearance

Height 164 cm
Normal
Built Blue
Eye color Red
Hair color

Background

I live In a shared apartment
I speak Spanish, Body Language, Portuguese, Swedish, German
Education College
I work As a student
My field Communication/media/culture

Values

Other
Religion Quite liberal
Politics Involved in politics
Importance of Politics

Life style

No
In good company
Smoking Cats
Alcohol Regularly
Pets Jogging, other
Exercise I love to travel
Sport Backpacking around South America
Travel
My most memorable destination

Ideal partner

Basics

Sex Male, other
Status Single, divorced, separated, widowed, other
Age 23-45 years

Appearance

Height 100-250 cm
Weight 10-200 kg
Build Slender, slim, Normal, Sporty, Roundish, Heavy

Life style

Exercise Regularly/
I'm a life style athlete
Travel I love to travel

Politics

Conservative or liberal?
I'm an active follower/
Involved in politics
Importance of politics In between/
liberal

5.1 Profiilit

Eri profiilit olivat paitsi keskenään erilaisia, ne saivat myös erilaisia vastauksia. Joidenkin profiilien toimivuuteen ja tavoitettavuuteen vaikutti voimakkaasti se, mille nettisivulle ne oli luotu. Jotkin tekijätiimit olivat valinneet hiljaisen deittipalvelun. Toiset taas vilkkaan, mutta maksullisen. Olin etukäteen määritellyt, etten maksa minkään palvelun käytöstä. Tämä ei ollut periaatteellinen vaan käytännön sanelema päätös, koska minulla ei yksinkertaisesti ollut varaa maksaa kalliita tai edes vähemmän kalliita käyttömaksuja. Muutaman kerran törmäsin sellaiseen ongelmaan, etten voinut lukea viestejä enkä vastata yhteydenottoihin, ellen ollut valmis maksamaan. Deittipalveluiden ylläpitäjät eivät halunneet tarjota ilmaisia kokeilujaksoja, koska tein tutkimusprojektia, enkä ollut varsinaisesti etsimässä kumppania itselleni. Muuta apua kyllä heiltä sain ja innostunutta kannustusta, mutta

ymmärrettävistä syistä he eivät voineet antaa siunaustaan tiedonkeruuseen sivustolla, jossa pitäisi olla vain tositarkoituksella paria etsiviä sinkkuja. Jouduin siirtämään joitakin profiileja uusiin sijainteihin, mikä sekkin osoittautui ongelmalliseksi.

5.1.1 Metodiongelmia

Ilmaisia nettideittipalveluita ei ole kovin paljon. Varsinkaan sellaisia, joilla olisi paljon käyttäjiä Suomessa. Laajensin kriteereitä ja otin käyttöön treffipalveluiden lisäksi verkostoitumissivustoja, kuten matkustajille suunnattun sohvasurffaussivun ja ulkoimaisilla työkomennuksilla oleville ihmisille suunnatun siirtolaissivuston. Näillä sivustoilla profiilit saavat vähemmän vierailijoita, eivätkä eri profiilien väliset erot yhteydenotoissa olekaan täysin verrattavissa.

Oli kuitenkin tärkeää, ettei minusta ole samalla sivustolla useampaa profiilia, etten pomppaa näkyviin montaa kertaa samalle käyttäjälle. Varmasti, jos asuisin miljoonakaupungissa, tämä ei olisi mikään ongelma. Olisinkin voinut toteuttaa tutkimuksen paremmin pyytämällä tiimejä luomaan profiilin samalla kansainväliselle sivustolle mutta valitsemaan keskenään eri kaupunkeja. Tässäkin on ongelmia, joista yksi on kulttuurin vaikutus mielikuvaan ja ensivaikutelmaan. Kaikkien miljoonakaupunkien olisi oltava samassa maassa ja vieläpä mieluiten sellaisessa, jonka kulttuuri on lähellä omaani. Lisäksi jatkotutkimuksen vuoksi olisi parasta, että voisin tavata niitä ihmisiä, jotka minuun ottavat yhteyttä. Tämä siksi, että voisin kartoittaa netissä syntyneen ensivaikutelman todenpitävyyttä. Toisin sanoen näiden miljoonakaupunkien pitäisi sijaita lähellä minua ja toisiaan tai sitten minulla pitäisi olla projektilleni valtava matkabudjetti. Rutiköyhälle taideopiskelijalle Suomen Oulusta tätä on vaikea järjestää, joten tyydyn tutkimusteknisiin vajavaisuuksiin sellaisina kuin ne ovat ja olen iloinen siitä, että projekti onnistui näinkin hyvin.

Lisäksi, vaikka se saattaa kuulostaa epäuskottavalta, oli rehellisyys minulle tärkeä ohjenuora koko projektin ajan. Halusin ehdottomasti, että profiilit ovat mahdollisimman tosia. Halusin, että ne korreloivat siihen, kuka olen ja mitä etsisin, jos etsisin puolisoa. Tämä on monimutkainen soppa ja kivinen tie täynnä sudenkuoppia. Ja vaikka kuinka yritin varautua kaikkeen ja luoda käyvät periaatteet ja säännöt itselleni, törmäsin jatkuvasti uusiin ongelmiin. Niistä moni oli laadultaan moraalinen ja liittyi siihen, että seikkailin projektissani keskellä haavoittuvien ja rakkaudenkaipuisten ihmisten merta, enkä ollut varma, pitäisikö minun asettua heidän joukkoonsa vai heidän ulkopuolelleen. Olisiko parempi, että ottaisin projektia kohtaan analyttisen ja ulkoapäin tutkivan asenteen vai heittäytyisinkö sydämineni, vietteineni ja haluineni sisään kokijana ja

toimijana? Kohtasin valtavia haasteita siitä, että olin itse sekä tutkija, että tutkimuskohde. Lopulta päätin jakaa tutkimuksen kahteen vaiheeseen. Luodessani profiilia itsestäni, olin elävä ja tunteva aito ihminen, joka kirjoitti profiilin itsestään samoin kuin tekisi etsiessään kumppania. Olin sisällä itsessäni ja persoonassani samalla tavalla kuin olin pyytänyt muitakin profiilitiimejä olemaan. Profiilin teon jälkeen, hyppäsin toiseen rooliin, tutkijan rooliin.

5.2 Kirjeenvaihtoa

Nyt yritin tarkkailla profiilien aiheuttamia reaktioita täysin objektiivisesti, niin kuin ne liittyisivät johonkin toiseen ihmiseen. Yritin olla ajattelematta minulle kirjoittavia miehiä romanttisesti tai seksuaalisesti. Yritin olla miettimättä, olivatko he mielenkiintoisia ja miten normaalitilanteessa heihin suhtautuisin. Yritin vain selvittää, minkälaisen ensivaikutelman he profiileistäni saivat. Astua itseni ja sinkkuuteni ulkopuolelle. Tämä oli tietenkin hyvin vaikeaa, ellei mahdotonta, mutta yritin.

Ensimmäinen sääntöni oli, etten itse ota yhteyttä kehenkään, vaan odotan yhteydenottoja muilta. Tämä liittyi siihen, etten halunnut johtaa harhaan. Profiileissani en voinut kertoa tekeväni vain tutkimusta. En voinut tuoda sitä ilmi, koska se olisi vaikuttanut ensivaikutelmaan. Siksi päätin kertoa projektista ensimmäisessä paluuviestissä, mahdollisimman heti. Jos olisin ottanut yhteyttä kiinnostaviin miehiin, olisi minun täytynyt kertoa projektista ensimmäisessä viestissä ja se olisi vaikuttanut tutkimuksen kulkuun. Lisäksi, jos olisin itse päättänyt, kenen kanssa olen yhteydessä, olisin valikoinut heidät sen perusteella, vaikuttavatko he minusta romanttisesti kiinnostavilta ja tätähän en halunnut enää tässä projektin kakkosvaiheessa tehdä, kun minun piti omaksua objektiivista tutkijanroolia. Päätin siis odotella yhteydenottoja, kertoa projektista mahdollisimman kattavalla, mutta helposti lähestyttävällä tavalla ja toivoa, että minulle kirjoittaneet ihmiset haluaisivat auttaa minua, vaikka olisinkin romanttisesti mielessä niin sanottu tyhjä arpa.

Vaikka tässä toimintatavassa oli puuttuita ja jopa joitakin katastrofin aineksia, onnistui kaikki melko hyvin. Ainoa todella harmittava seikka oli se, että tutkimuksen otanta vääristyi jonkin verran. Koska olin yhteydessä vain niiden ihmisten kanssa, jotka ottivat kontaktin minuun, sain tutkimustietoa vain niistä ensivaikutelmista, jotka olivat alun alkaenkin olleet positiivisia ja lupaavia. En itsestänselvistä syistä kuullut kenenkään sellaisen ihmisen ensivaikutelmaa minusta, joka ei pitänyt minua kiinnostavana kumppaniehdokkaana. Tosin, totuuden nimissä, en muutenkaan ole oikeastaan koskaan kuullut sellaisen ihmisen ensivaikutelmaa minusta, jonka kanssa en tulisi toimeen tai joka

ei pitäisi minusta. Niitä ihmisiä toki on, mutta harvoinpa sitä sellaisten tyyppien kanssa ruotii persoonaansa, identiteettiänsä tai alkuvaiheen tapaamisen mielikuvia.

Tilastoja ja tarkempia faktoja kirjeenvaihdosta on projektisivustollani osoitteessa www.theimpressionproject.com, mutta siellä en kerro, miltä kirjeenvaihto tuntui. Se tuntui jännittävältä, koukuttavalta, väsyttävältä, raivostuttavalta, pelottavalta, ilahduttavalta ja kuluttavalta. Joidenkin kanssa juttu luisti hienosti. Oli samanlainen huumorintaju ja syviä aatoksia. Oli ujo toive uudesta viestistä kirjautuessa deittipalveluun ja mukavia tapaamisia livenä. Muutaman kanssa tulin niin hyvin juttuun, että vaihdoimme liki viisikymmentä viestiä ja juttelimme tunteja kahvin ääressä tai iltakävelyllä. Vaikken ollutkaan etsimässä suhdetta ja vaikka kerroin sen myös heille, oli välillämme oikeaa kemiaa ja ensivaikutelma oli selkeästi antanut viitteitä oikeaan suntaan.

Sitten oli tapauksia, joista heti näin, ettei meillä olisi mitään yhteistä, eikä oikein yhteistä kieltäkään, mutta joille yhtä kaikki piti vastata, olla ymmärtäväinen, ystävällinen, nöyrä ja kiitollinen. Osa ei meinannut millään uskoa, että olin kiinnostunut vain tutkimuksen tekemisestä ja ettei tutkimukseen osallistumista korvattaisi rakkaudella tai seksuaalisilla palveluilla. Olen tottunut kaikenlaiseen, eivätkä saamani ehdotukset tai kommentit loukanneet minua, mutta kyllä ne ennen pitkää kävivät työläiksi.

Oma lukunsa olivat huonosti Suomea puhuvat, paremman elämän toiveessa kynsin hampain roikkuvat miehet, jotka olisivat halunneet auttaa minua, jos vain olisivat kunnolla ymmärtäneet minkälaista apua kaipaavan. On vaikea kuvailla ensivaikutelmia tekstistä jota ei ymmärrä. Enkä voi mennä naimisiin kaikkien epätoivoisista elämäntilanteista kurkottelevien ihmisriepujen kanssa, ilman mitään muuta yhteistä nimittäjää kuin profiili samalla deittisaitilla. Muutaman kerran minun piti vain lakata vastaamasta viesteihin, kun toisessa päässä ei selvästi ymmärretty viestieni sisältöä. Otin ohjenuoraksi, että jos viestikumppani ei kolmannellakaan selitysyrityksellä käsitä mitä sanon, on ok katkaista yhteys.

5.2.1 Peliä ja karkkikauppaa

Parikin haastateltavaani puhui deittisaittien koukuttavuudesta. Useilla saiteilla voit katsoa, kuka profiilissasi on vierailut. Jos teet vastavierailun heidän profiilissaan, näkevät he sen ja tulevat ehkä uudestaan tsekkaamaan sinun profiiliasi. Yksi haastattelemani kuvaili, että tätä voi jatkaa pitkäänkin ilman varsinaista viestittelyä, mutta että jatkuvat vastavierailut voivat myös johtaa jutusteluun ja tutustumiseen.

On mielenkiintoista nähdä minkälaiset tyypit profiilissa vierailevat. Ketkä käyvät kerran, ketkä laittavat viestin ja ketkä chattaavat, ketkä tulevat toistuvasti, mutteivät ikinä ota kontaktia viestin muodossa? Miltä heidän profiilinsa vaikuttavat, miltä he itse vaikuttavat? Aivan uuden tason spekulatioon tuovat ne palvelut, joihin kirjaudutaan facebookin kautta. Voit katsoa, onko teillä yhteisiä kavereita. Kavereista voi yrittää päätellä, millainen tyyppi on luonteeltaan tai elintavoiltaan. Nettideittailussa onkin työnhaun ja flirttailun lisäksi piirteitä pelaamisesta. Strategiapelaamisesta. Monet mobiilideittipalvelut muistuttavat pelejä myös käytettävyydeltään ja ulkoasultaan. Yhden suosituimmista palveluista, Tinderin käyttäminen on August Brownin (2013) mukaan kääntynyt käyttäjien suussa Tinderin pelaamiseksi, enkä ihmettele.

Vaikkei käyttäisi pelimäisiä mobiilisovelluksia tai spekulaisi deittiehdokkaiden elämäntavoilla, on jo ventovierailta ihmisiltä saatu huomio niin koukuttavaa, että sitä helposti haluaa lisää. Joskus nettideittaajalle ja varsinkin miehelle käykin niin, ettei profiilia malta poistaa, vaikka mukava kumppani olisikin jo löytynyt (Niemelä, toim. Uitto, 2012). Ehkä nurkan takana odottaa vielä mukavampi. Ja vaikkei odottaisikaan, on mukava silloin tällöin vastaanottaa virtuaaliflirtti tai -hymy. Nettideittisäiti on suhteiden karkkikauppa, jonne tulee uusia makuja päivittäin. Seuranhaku netissä on yleistynyt, eikä siihen enää liity epätoivon stigmaa. Profiilin poistamiseen ei ole kiirettä. Deittikulttuuri vaikuttaa olevan murroksessa kohti elokuvista tuttua amerikkalaisempaa suuntaa, jossa voidaan tapailla useaakin ihmistä samanaikaisesti ennen kuin vakiinnutaan yhteen, jos vakiinnutaan.

5.3 Painavaa vastuuta

Valikoima on netissä laaja ja ainakin naisille yhteydenottoja tulee paljon kaikenlaisilta treffiehdokkailta. Minun kohdallani tämä tarkoitti kahden kuukauden aikana seitsemän eri profiilin kautta yhteensä 296 ihmistä. Moni saa viestejä vieläkin enemmän, varsinkin jos profiiliin on ladattu oikein herkullisia kuvia. Alkuun oli jännittävää katsoa kuka mihinkin profiiliin oli kirjoittanut ja millä tavoin, mutta pian se kävi työlääksi ja epämiellyttäväksi. Olin päättänyt vastata kaikkiin yhteydenottoihin. Ikäviinkin ja sellaisiin, joista osasin aavistaa, etteivät ne johda mihinkään. Raskainta oli vastata sellaisiin viesteihin, joihin oli vuodatettu omaa persoonaa, toiveita ja haaveita. Osa kirjoittajista oli hyvin nuoria, teini-ikäisiä ja moni oli selvästi haavoittuvassa tilassa. He lähestyivät minua sydän tarjottimella ja minä halusin vain tutkia ensivaikutelmia! Moni säikähti,

eikä vastannut ensimmäisen viestin jälkeen enää mitään. Muutama loukkaantui ja myös toi sen ilmi. Yksi raportoi tutkimuksestani palvelun ylläpitäjälle ja käyttäjätilini suljettiin.

En voinut kuin ymmärtää, pahoitella, tuntea polttavaa syyllisyyttä ja valitettavasti pahoittaa myös oman mieleni. Ikävintä tutkimustavassani oli se, että väistämättä muutama ihminen pettyi tai koki olonsa uhatuksi. Kukaan ei halua joutua tutkittavaksi vastoin tahtoaan, eikä varsinkaan sellaisissa olosuhteissa, joita joku saattaisi pitää häpeällisinä. Vaikka nettideittailun ikävä stigma on hälvenemässä, ei se kuitenkaan ole kokonaan poissa. Osa deittipalveluiden käyttäjistä on valmiiksi takajaloillaan, eikä hälytyssireenien käynnistymiseen välttämättä tarvitse kuulla muuta kuin sanat ”lopputyö” tai ”tutkimus”. Olkoonkin, että tutkimuskohteena olin minä, eikä kukaan minuun yhteyttä ottaneista miehistä tai naisista ja olkoonkin, että käytin tutkimuksessani materiaalia vain niiltä ihmisiltä, jotka sitä olivat tietoisesti antaneet käyttöni ja jotka ymmärsivät, että se julkaistaan. Vaikka tämäkin julkaistu materiaali oli kaikki nimetöntä ja jäljittämätöntä, sain monta kertaa osakseni kiukkua, shokkeja, säikähdyksiä ja arvostelua. Se ei tuntunut kevyeltä tai helpolta, enkä oikein ollut osannut odottaa sellaista. Jos minulla olisi kesken tutkimuksen vielä ollut aikaa vaihtaa lopputyöni aihetta ja tehdä uusi projekti, olisin tehnyt niin. En siksi, etteikö tutkimukseni olisi ollut kiinnostava tai hedelmällinen vaan siksi, että vastuu 296 ihmisen sydäimestä oli raskas kantaa.

5.4 Tapaamisia

Pitäydyin aiheessaani ja innostuin tutkimuksestani tasaisin väliajoin aina uudestaan. Tasaisin väliajoin myös joku minuun yhteyttä ottanut treffit ehdokas innostui tutkimuksesta. Ei siis ollut niin, että kaikki minulle kirjoittaneet miehet tai naiset olisivat kavahtaneet projektia ja hyökänneet päälleni, vaan moni osallistui ja auttoi minua tutkimuksessani mielellään. Sain paljon vuolaita ja mielikuvituksellisia kuvailuja siitä, minkälainen ihminen saattaisin olla ja muutama sanoi itsekkin miettineensä aiheen tutkimista.

Olin etukäteen määritellyt tapaavani kaikki ne, jotka osallistuvat tutkimukseeni ja jotka haluavat tavata minut. Aikataulujen puitteissa tottakai. Käytännössä hyvin harva ehdotti tapaamista sen jälkeen, kun he olivat kuulleet tutkimuksesta, vaikka he olivatkin auttaneet minua ja vaikka olimme vaihtaneet useita viestejä. Kai he ajattelivat, ettei reaali maailmassa tapaaminen olisi tutkimuksen puitteissa mahdollista. Tapaamisen ehdottaminen oli minusta kiinni, enkä rehellisyyden nimissä

ehdottanut sitä ihan kaikille. Karsin pois sellaisia, jotka vaikuttivat hyvin ihastuneilta. En myöskään ehdottanut treffejä hyvin vähäpuheisille, koska ajattelin heidän joko olevan kovin ujoja tai vastahakoisia osallistumaan tutkimukseen. Itsestäänselvistä turvallisuus- sekä viihtyvyyssyistä en myöskään halunnut tavata ketään painostavaa. Käytännössä ehdotinkin tapaamista muutamalle sanavalmiille tyyppille, jotka osoittivat kiinnostusta tutkimusaiheeseen ja jotka asuivat joko lähellä minua tai sellaisissa kaupungeissa, joissa olin tutkimusaikaan käymässä.

Tapasin Helsingissä poliitikon perinteikkäässä ravintolassa hienostoalueella, isän taidemuseossa kahvilla, kielenkääntäjän salaatilla ja kuvittajan lohisopalla. Oulussa treffasin taksikuskin K-Kaupun edessä ja Start Up -valmentajan cappuccinolla Stockmannin yläkerrassa. Rovaniemellä humalluin kotoisassa räkälässä kaverin kaverin kanssa sosiaalipolitiikasta ja kolmostuopeista ja kemiläinen tapahtumatuottaja kierrätti minua Jaguarilla Ruotsissa. Yritin myös skype-tapaamista torniolaisen maahanmuuttajan kanssa, mutta sekä nettiyhteys, että kielellinen yhteys pettivät meidät ja katkaisivat juttelun lyhyeen.

Tapaamiset olivat jännittäviä, mutteivät vatsanpohjassa asti. Oikeastaan kaikki olivat kiinnostavia ja olisin varmasti halunnut tavata heidät treffeillä, jos olisin ollut deittisaitilla seuranhakumielessä, mutta projekti toi tapaamisiin ylimääräisen suojan niin hyvässä kuin pahassa. Projektin vuoksi meillä oli aina jotain puhuttavaa. Ei ollut huolta hiljaisista hetkistä, koska minä olin käytännössä töissä. Minun työni oli haastatteleminen, viihdyttäminen ja persoonani esittely. Projekti ja ensivaikutelmat olivat itsestäänselvä aihe, johon palata, jos muuten ei keksinyt sanottavaa. Samalla tilanne oli kuitenkin minun puoleltani paineistettu. Tunsin, että minun kuului olla kiitollinen saamastani ajasta ja että minun tuli näyttää kiitollisuuteni olemalla mahdollisimman nöyrä, miellyttävä ja mukava. Treffikumppanini kuului saada mahdollisimman hyvä kokemus minun tapaamisestani, koska en muuta ollut heille valmis antamaan. Muutuin yksityishenkilöstä asiakaspalvelijaksi. Normaaliolosuhteissa en jaksa kuunnella naissukupuolta arvostelevia purkauksia, istua tuntikaupalla eteenpäin nykivässä autokyydissä, puolustella persoonaani tai uravalintojani enkä tosiaankaan jaksa kuunnella ideoita ulkonäköni parantamiseksi. Nyt jaksoin, hymyssä suin ja kiitollisesti!

Todellisuudessa pidin kahdesta niistä ihmisistä, jotka tapasin ja tunsin fyysisesti vetoa heistä yhteen, joka ei kuitenkaan ollut kumpikaan niistä, joista pidin. Menin avoimin mielin ja uteliaisuudella katsomaan, minkälainen tyyppi minua odottaa. Takaisin tulin usein lopen uupuneena, joskus helpottuneena ja joskus allapäin. Pari kertaa olin hyvällä tuulella, mutta silloinkin lähinnä siksi, että

olin selvinnyt. Projektin myötä kävikin pikkuhiljaa niin, että kun kuuntelin muiden ihmisten arvioita persoonastani, unohdin mitä mieltä itse oikeastaan itsestäni olin.

5.5 Sitten minä katosin

Oli vaikeaa pysytellä yhtä aikaa analyttisenä tutkijana ja uskollisena itselleen. Yritin niin kovasti pitää mieleni auki tulkinnoille luonteestani, että aloin hukata omaa mielipidettäni. Nyökkäilin ja kiittelin ventovieraiden lausunnoille itsestäni. Jossain vaiheessa tutkimuksen aikana en enää tiennyt kuka ja millainen olin. Olin kadottanut identiteettini, vaikka sen nimenomaan olisi pitänyt loistaa kirkkaasti ulospäin. Niin kirkkaasti, että tuntemattomatkin sen näkevät ja tunnistavat.

Niin siinä vain kävi. Jossain vaiheessa unohtui olla minä. Unohtui, mikä avain oikeanlaiseen ensivaikutelmaan oli. Unohtui olla läsnä ja rohkea.

Muistan ahaa-elämyksen, kun tajusin, minkälaiseen tilanteeseen olin itseni laittanut. Pahimpaan painajaiseeni, täysin vapaaehtoisesti. Olin monta kertaa miettinyt ja tutuille taivastellut, kuinka raskasta ja kamalaa julkisuudenhenkilöiden elämä mahtaakaan olla, kun kaikenlaisilla vierailta ihmisillä on heistä mielipide ja näennäinen oikeus lausua se ääneen. Olin ihmetelty, miten joku tahallaan ja päämäärätietoisesti pyrkii julkisuuteen. Olin säälinyt heitä ja miettinyt, etteivät he käsitä, mihin ovat ryhtymässä. Ei ole mitään kamalampaa kuin se, että sinut tunnistaa kadulla joku, jota et ole ole ikinä tavannutkaan tai se, että olet tuntemattomien ihmisten silmätikku ja arvostelun kohde. Huomasin asettaneeni itseni juuri siihen tilanteeseen. Vieläpä nöyränä ja kiitollisena pyysin lisää arvostelua. ”Ei, ei ollenkaan tarvitse olla lempeä, sanot vain, mitä ajattelet.”

Aloin vältellä uusien ihmisten seuraa ja liikkumista julkisilla paikoilla. Aloin kyräillä kaduilla ja kahviloissa. Kävin ulkona lähinnä juoksemassa yksin metsässä tai tapaamassa vanhoja ystäviäni. Huojennuin aina, kun pääsin kotiin ja laskin päiviä projektin päättymiseen. Viimeisenä iltana olin niin huojentunut, että olisin voinut itkeä ja nukkua viikon putkeen, enkä enää ikinä halunnut kuulla kenenkään arviota siitä, millainen olen.

Kuva 3. Tutkimukseen osallistuneiden mielipiteitä minusta.

6 JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA

Nettideittiprofiilin teko tätä projektia varten oli erilaista kuin se oli edellisenä kesänä treffitreffailua varten ollut. Koska en ollut nyt etsimässä seuraa vaan pääpaino oli oikeanlaisen ensivaikutelman tekemisessä, en pitänyt tärkeänä, että ihmiset ihastuisivat tai tykäsivät profiiliini. Toin esiin kaikenlaisia puolia itsestäni, enkä yrittänyt vaikuttaa miellyttävämmältä tai helpommalta ihmiseltä kuin todellisuudessa olen. Alleviivasin urasuuntatunneisuutta, sillä olen hyvin urasuuntunut. Samasta syystä alleviivasin poliittisuutta, fyysisyyttä, impulsiivisuutta ja itsenäisyyttä. En miettinyt sitä, mitä ihmiset saitilta haluavat löytää, vaan sitä, mitä minulla on antaa. Se kannatti. Sain eniten hyviä yhteydenottoja sen omatekemäni profiilin kautta. Sellaisia, jotka johtivat pitkiin keskusteluihin ja tapaamisiin. Sen profiilin kautta tuli myös vähiten huteja. Vähiten lunastamattomia odotuksia ja vääriä käsityksiä siitä, minkälainen olen. Toisin sanoen avain oikeaan ensivaikutelmaan on sama sekä livenä, että netissä. Se on läsnäolo, rohkeus, häpeilemättömyys ja rehellisyys. Juuri se totaalinen ja raaka rehellisyys, josta Amy Webb puhui.

En osaa sanoa, olisinko kyennyt tähän brutaaliin rehellisyyteen ilman, että pyysin rehellisyyttä muilta profiilitiimeiltä. Muut profiilit ovatkin tutkimuksen kannalta todella tärkeitä, vaikeivät ne pärjänneekään ihan niin hyvin kuin se omani. Ensinnäkin oli tietysti hauska nähdä, miten läheiseni minut kokevat ja kuinka suhteemme vaikutti profiiliin. Joistain profiileista näkyi, että suhteeni tekijään on hyvin intiimi, toisista taas, että teemme yhdessä töitä. Yksi profiileista on hysteerisen räkänaurun kyllästävä ja yhdessä olin hillitty ja viaton. Profiilit ovat keskenään erilaisia ja kuitenkin kaikki tosia. Ne ovat minua ja osia minusta, osia menneisyydestä, tästä hetkestä ja ehkä

tulevastakin. Koska tiesin, että muista profiileista loistaa julkinen puoleni, omassa profiilissani täytyi näkyä yksityinen minä, se panos, mitä muut eivät voi antaa.

6.2. Ei kannata täyttää kaikkia odotuksia

Yhteydenottoihin vaikutti siis profiili, mutta myös yhteydenottajan omat toiveet ja odotukset. Sellaiset asiat, joihin ei voi profiililla vaikuttaa. Aina on ihmisiä, jotka etsivät mittatilauskumppania. Niitä, jotka ovat valmiiksi miettineet, minkälaisen ihmisen he haluavat tavata ja kenties vielä yhteisen tulevaisuuden siihen päälle, lasten nimiä myöten. Nämä ihmiset voi välttää vain sillä, että tekee profiilista tarkan. Kannattaa tuoda ne vaikeimminkin nieltävät ominaisuudet ylpeästi esiin, jos haluaa erottua muista. Ne ihmiset, jotka siitä huolimatta ottavat yhteyttä, ottavatkin ehkä yhteyttä juuri niiden asioiden vuoksi. Sain eniten viestejä sellaiseen profiiliin, jonka kuvassa nauroin ääneen ja tekstissä lauloin iskelmäradion päälle nuotin vierestä. Profiili oli avoin, iloinen ja salliva. Se ei sulkenut pois minkään muunlaisten kuin hyvin totisten ihmisten yhteydenottoja. Ja pian huomasin, että nauravia tyyppejä on kaikenlaisia, emmekä me välttämättä naura samoille asioille. Siis vaikka tämä profiili toimi hyvin kiinnostuksen herättäjänä, antoi se minusta hyvin yksipuolisen kuvan ja toi paljon hutikontakteja. Aika moni piti minua sen profiilin perusteella myös vähän juoppona. Tämä ehkä osoittaa jotakin siitä, miten harvinaista nauraminen tässä kulttuurissamme on.

Aivan huonoimmin tämäkään profiili ei toki pärjännyt. Ylimääräisesti eniten täysin kummallisia yhteydenottoja sai vanhojen opiskelukavereitteni tekemä profiili, jossa puhutaan sekoilusta, bailaamisesta, hulluudesta ja juomisesta ja jonka kuvat ovat hyvin provokatiivisia kokovartalokuvia. No tämä on ehkä ihan ymmärrettävää. Kyllä minä olen tuokin ihminen, mutta nuo asiat eivät ehkä olisi päällimmäisenä mielessä kumppanin etsinnässä.

6.3. Suositus

Jos on mahdollista valita, tapaako ihmisen ensimmäistä kertaa livetilanteessa, vai tiedostoina, kannattaa valita livetilanne. Ihan senkin takia, että livenä on helpompi olla läsnä ja vaikeampi käsittää väärin. Tämä on tuttua kaikille, joilla on kokemuksia sosiaalisista livetilanteista ja kirjoitetun tekstin muodossa viestimisestä.

Hyvän tai ainakin tarpeeksi hyvän ensivaikutelman välittäminen on silti mahdollista ilmankin, että tapaa livenä. Vaikeaa on lähinnä se, että uskaltaa olla rehellinen, eikä pyri varmistelemaan

suosiotaan. Pitää olla valmis siihen, ettei miellytä kaikkia, tai edes kovin montaa. Niinhän se elämässä muutenkin menee.

Nämä johtopäätelmät pätevät minuun ja ne saattavat päteä ihmisiin yleensä, mutta siitä ei voi sanoa mitään varmaa. Otanta on tällaisenaan liian pieni. En osaa sanoa, voiko yleispäteviä päätelmiä ihmisyydestä, ihmisten kanssakäymisestä tai pariutumisesta muodostaa yhden tutkimushenkilön perusteella. Ainoa, mitä voin melko varmasti todeta on, että jos minä haluan antaa itsestäni todenmukaisen ja kattavan ensivaikutelman, olkoon se henkilökohtaisessa tapaamisessa tai jonkin median välityksellä, täytyy minun olla mahdollisimman todenmukainen ja kattava sitä antaessani. Tämä on ihan hyvä tutkimustulos. Se on jotain, mitä voin käyttää hyväkseni niin henkilökohtaisessa elämässäni kuin työssäni esitystaiteilijana. Se on hieno ansio. Tutkimukselle ja opinnäytetyölle. Opin ja näytin.

Tutkimukseen olen tyytyväinen. Se on hyvä tutkimus niissä puitteissa ja niillä tiedoilla, jotka minulla oli projektiani aloittaessa. Tietysti opin paljon tutkimuksen tekemisestä ja vaikka olen ylpeä siitä, että uskalsin ottaa haasteen vastaan ja heittäytyä nettiprofiilien pyörteeseen, valitsisin seuraavalla kerralla itseni sijaan jonkun toisen tutkimushenkilön tai toisen tutkijan. Itsen ulkopuolelle ei voi hypätä ja sen yrittäminenkin tuntuu vaaralliselta. Yksi tärkeimmistä opetuksista onkin tämä: oman identiteetin säilyttäminen on tärkeämpää kuin ensivaikutelmien salaisuuden selvittäminen.

LÄHTEET

Brown, A. 2013. Perfect Strangers: Tinder and 21st Century Fiction. Los Angeles review of books. Viitattu 19.05.2014 <http://lareviewofbooks.org/essay/perfect-strangers-tinder-21st-century-fiction>

Crabapple, M. 2014. Photo Real: On photoshop, feminism and truth. Vice. Viitattu 19.05.2014 <http://www.vice.com/read/photo-real-on-photoshop-feminism-and-truth>

Niemelä, M. & Malmi, P. 2011. Nettideitit - uusi onni verkosta? Tammi

Otsamo, K. 2013, Tahdon! Satakunnan Kansa 24.6.2013, Enemmän, 6-9.

Uitto, T. 2012. Miehillä nettideitit ovat karkkikauppa. Tamperelainen 07.12.2012, Paikalliset. Viitattu 19.05.2014 <http://www.tamperelainen.fi/artikkeli/196121-miehille-nettideitit-ovat-karkkikauppa>

Webb, A. 2013. How I hacked online dating. TEDSalon NY2013. Viitattu 19.05.2014 http://www.ted.com/talks/amy_webb_how_i_hacked_online_dating